

***Deu de desembre* - George Saunders.**

Què ho fa que ens decantem per un llibre o per un altre? En aquest cas, la resposta seria combinada: la fiabilitat d'una editorial, la intriga que desperta un títol, el record d'un llibre escrit pel traductor, la il·lustració de la coberta, que mostra un ninot gegant que potser dècades enrere va fer somriure un infant que a hores d'ara és cendra si no és que envelleix en una residència d'avis de les que resulta difícil esbrinar si és millor viure-hi amb consciència o sense -o potser no viure-hi.

Vaig començar a llegir *Deu de desembre* sense saber res de l'autor ni del contingut. A continuació miraré de reproduir el meu procés de lectura.

El primer conte, *La volta de la victòria*, narra en poc més de vint pàgines tres monòlegs interiors: el d'una adolescent que és segrestada, el del violador que se la vol endur en una furgoneta, i el de l'adolescent que viu a la casa del costat, i que es debat entre l'impuls d'intervenir-hi i l'obediència a les múltiples prohibicions que ha rebut d'una família estricta. L'autor crea por, intriga i un final a l'altura de les expectatives.

Branquillons resumeix la història d'un home a partir de la relació que manté amb un pal del jardí. Com que no arriba a dues pàgines, és lícit preguntar-se si a partir d'ara el llibre estarà compost de microrelats. Fa l'efecte que el tema central pot tornar a ser l'enfrontament entre l'individu i la família. En tot cas, el conte és d'antologia.

El següent, *Cadell*, té unes vint pàgines, com el primer, i posa en contacte dues famílies prou diferents: en una, bones intencions; en l'altra, sordidesa. A diferència del que succeïa en el primer conte, la família més endreçada sembla preferible. En altres paraules, perdem la sensació d'estar llegint un al·legat contra la repressió dels infants.

Un salt qualitatiu

Fins aquí hem llegit tres textos dignes i recomanables, com tants altres que es publiquen cada dia arreu del món. Amb el conte següent, *Fugida del capdaranya*, es produeix un salt quantitatiu (és el més llarg fins ara) però sobretot qualitatiu. Som en un altre temps o un altre espai, on els presoners són utilitzats per experimentar-hi amb tot de substàncies que els alteren la consciència i el lliure albir. Després dels tres relats sobre famílies de suburbi, aquest esbòs distòpic que encadena una trama hipnòtica viscuda en primera persona ens fa veure el llibre amb uns altres ulls i ens fa venir més ganes de continuar.

El següent relat, *Exhortació*, que no arriba a les deu pàgines, és un artefacte retòric que s'interna en la literatura laboral sobre "energia positiva". Es pot entendre com una aportació lateral al discurs repressiu, ara sustentat en tòpics New Age, i pot tenir una relació remota amb *Fugida del capdaranya*, tot i que també pot funcionar com a interludi.

Al Roosten presenta el protagonista homònim en una subhasta de Famosos Locals per a la FOCRINSO (Fora el Crac Infantil amb un Somriure). El mínim que se'n pot dir és que conjuga en una vintena de pàgines una bona gamma de personatges grisos i una crueltat no menys excelsa. Dos adjectius podrien ser: artesanal i implacable. Ressonen els "hurres per pena", les "aclamacions per compassió", però tot és pel bé de la societat. Una vegada més, notem la capacitat de Saunders per ficar-se dins el cap d'un personatge estúpid i seguir-ne minuciosament l'evolució circular: les falses esperances, la imaginació estèril, els subterfugis puerils, la covardia sistemàtica.

Som gairebé a la meitat del llibre. Hem llegit sis relats que mereixerien una mitjana de notable. En cap moment hem tingut la temptació d'abandonar-lo, i no tenim cap dubte que *Deu de desembre* val el temps que li dediquem. Llavors comencem *El diari de les Noies Semplica*. El protagonista no és gaire diferent de l'anterior, un pobre diable que somia el que no tindrà mai i ho sacrifica tot perquè la seva família disposi dels luxes que ignora que no es pot permetre. El monòleg interior s'ha transformat en un diari personal que permet accedir dia a dia a expectatives i transformacions transcrits amb minimalisme sintàctic. De mica en mica, entre tota la porqueria quotidiana i autocondescendent, sorgeix una sigla misteriosa, NS. Poc abans de l'aniversari d'una de les filles, l'atzar obsequia la família amb una suma de diners que permet assumir els costos d'alguns dels regals més desitjats, incloent-hi el que s'amaga rere la sigla. A hores d'ara el lector s'adona que estem ficats en una altra distopia. Com si George Saunders s'hagués proposat incloure-hi tots els elements d'una novel·la, hi apareix –no pas en aquest ordre– la família, la mort, el misteri, la solució –parcial– i l'amenaça. En fi: seixanta pàgines que donen forma a un dels millors relats que he llegit en els últims anys.

Després d'aquesta meravella, és previsible que en el terç final de llibre retornem al notable. *A casa* presenta en trenta pàgines la història d'una família que, de tan desestructurada, es torna destructora. Narrada en primera persona per un soldat que acaba de tornar de la guerra, serveix per recordar l'aliança entre tres misèries: econòmica, psicològica i moral. Les matisacions que l'emparentaven amb Cheever han

estat substituïdes per pinzellades agres a l'estil de Bukowski. Potser és un bon moment per citar-ne un paràgraf: “En aquell instant em vaig començar a sentir un beneit del cabàs, com si tota una colla de paios m'estiguessin immobilitzant perquè un d'ells se'm pogués acostar per ficar-me el seu puny de professional de l'autoajuda pel cul mentre m'explicava que allò d'empalar-me amb el puny no ho havia escollit pas ell i que, ja que ens fèiem confidències, li generava càrrecs de consciència”.

El relat següent, *El meu mal tràngol cavalleresc* és el més fluix del recull: deu pàgines sobre abusos laborals en un parc temàtic als quals s'afegeixen drogues institucionals, com si l'autor busqués un pastitx entre *Fugida de capdaranya* i *Terra de caimans*, la novel·la de Karen Russell.

L'últim relat és el que dóna títol al recull. Hi tornem a trobar imaginació abundant, innocència perillosa, problemes de salut. És un bon relat, però queda molt per sota d'*El diari de les Noies Semplica*.

Pietat i imaginació

Si mirem enrere, veurem el llibre com una serralada considerable, irregular dins unes altures considerables, amb dos cims que destaquen del territori circumdant. La sensació que predomina no difereix gaire de la que sentim després de veure un recull de fotografies de Diane Arbus: personatges anòmals, de vegades monstruosos, però alhora més humans -potser més feliços- que els que ens topem pel carrer. George Saunders sap trobar bellesa en el fracàs. Seria injust titllar-lo d'irònic, ja que els retrats són fets amb respecte: en sentim més proclius a compadir els seus personatges que no pas a riure-nos-en. El tractament de les zones fosques recorda l'anomenat “realisme brut” dels anys setanta i vuitanta, però Saunders escriu més bé, té més pietat i més imaginació, que potser són una mica el mateix. Més que fer-nos riure o fer pensar, ens situa davant un mirall que deforma la nostra imatge.

Segons la contracoberta, George Saunders va néixer a Amarillo, Texas, el 1958. És autor d'uns quants llibres de relats, alguns dels quals han aparegut a *The New Yorker* i *Harper's Magazine*. La traducció de Yannick Garcia, que inclou termes com *ups*, *ual·la*, *pèmpins* i *merdufla*, no l'ha perjudicat gens.